

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

ІНСТИТУТ ДЕРЖАВИ І ПРАВА
імені В. М. КОРЕЦЬКОГО

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Інституту держави і права
імені В.М. Корецького НАН України
академік НАН України

Ю.С. Шемшученко

2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Національні правові системи та міжнародне право: проблеми взаємодії та перспективи розвитку»

підготовки здобувачів вищої освіти
на третьому (освітньо-науковому) рівні
на здобуття ступеня: доктор філософії (PhD)
галузь знань: 08-Право
спеціальність: 081-Право

Розглянуто та схвалено
на засіданні Вченої ради Інституту
«23» вересня 2021 року
протокол № 8

КИЇВ – 2021

Розробник:

Кресін О.В., провідний науковий співробітник відділу міжнародного права та порівняльного правознавства, керівник Центру порівняльного правознавства, доктор юридичних наук, доцент, старший науковий співробітник, член-кореспондент Міжнародної академії порівняльного права.

Затверджено на засіданні відділу міжнародного права та порівняльного правознавства «13» 09 2021 року, протокол № 4.

Завідувач відділу В. Денис **В. Н. Денисов**

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну:

Повна офіційна назва наукової установи	Інститут держави і права імені В.М. Корецького Національної академії наук України
Повна назва навчальної дисципліни	Національні правові системи та міжнародне право: проблеми взаємодії та перспективи розвитку
Повна назва відповідального структурного підрозділу	Відділ міжнародного права та порівняльного правознавства
Викладач	Кресін О.В., доктор юридичних наук, провідний науковий співробітник
Рівень вищої освіти	НПК України – 8 рівень, FQ-EHEA – третій цикл, EQF-LLL – 8 рівень
Форма навчання	денна/заочна
Передумови для вивчення дисципліни	наявність освітнього ступеня магістр (ОКР-спеціаліст)
Рік та семестр вивчення навчальної дисципліни	Другий рік підготовки, 4 -ий семестр
Мова викладання, навчання, оцінювання	Українська
Місце навчальної дисципліни в освітньо-науковій програмі	Обов'язковий компонент освітньо-наукової програми, цикл – професійна підготовка
Обсяг навчальної дисципліни	2 кредити ЄКТС/60 год., включаючи: аудиторних занять 16 год., з них: лекції – 10 год., семінарські заняття – 6 год. Самостійна робота - 44 год.
Форма поточного та підсумкового контролю	Підсумковий контроль – екзамен
Інструменти, обладнання та програмне забезпечення	Опорний конспект лекцій, електронні інформаційні системи законодавства та іншої правової інформації
Електронна адреса відділу/ номер телефону	okresin@gmail.com +380 50 661 89 80

2. Мета навчальної дисципліни:

забезпечення інтеграції та систематизації на новому освітньо-науковому рівні раніше збутих аспірантами знань з міжнародного права, порівняльного правознавства, теорії держави і права, поглибленого опанування ними знанням про правові порядки різних типів, ознайомлення з найбільш важливими та актуальними проблемами теоретичного та прикладного характеру для використання додатково здобутих компетентностей, знань, вмінь в подальшій самостійній науковій, аналітично-консультативній, нормотворчій, викладацькій та іншій діяльності, при підготовці дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії з права.

3. Попередні вимоги для опанування навчальної дисципліни:

- 1) належне знання принципів, понятійно-категоріального апарату, практики застосування норм міжнародного права, здобуте при вивченні курсів «Міжнародне право», «Порівняльне правознавство» та інших під час здобуття освіти на освітньо-кваліфікаційному рівні магістр чи спеціаліст;
- 2) знання базових положень теорії права, норм основних галузевих юридичних дисциплін, розуміння їх системного взаємозв'язку та місця норм міжнародного права у вітчизняному праві;
- 3) володіння основними методами самостійного наукового дослідження у сфері права, аналізу джерел міжнародного і національного права, уміння збирати, обробляти та узагальнювати правовий матеріал, розуміння сутності норм міжнародного і національного права.

4. Анотація навчальної дисципліни:

Викладання цієї навчальної дисципліни для аспірантів спрямоване на забезпечення поглибленого розкриття системної сутності, комплексності сучасної взаємодії міжнародного і національного права, тенденцій розвитку права в умовах глобалізації, його ролі у забезпеченні сталого розвитку держави і суспільства. Відповідно сформовано структуру змістовних модулів, тематику лекцій та семінарів.

5. Завдання (навчальні цілі) дисципліни:

- 1) формування у аспірантів на новому освітньо-науковому рівні знань щодо основних типів правових порядків;
- 2) ознайомлення аспірантів з актуальними проблемами розвитку сучасного національного права в умовах глобалізації, що потребують вирішення на основі результатів відповідних наукових досліджень;
- 3) формування у аспірантів розуміння взаємозв'язку норм міжнародного і національного права, навичок забезпечення їх системного застосування.

6. Результати навчання за дисципліною:

Результати навчання за дисципліною визначаються на основі оцінки набутих аспірантами загальних та фахових компетентностей (ЗК та ФК), знань, вмінь, здатності до комунікації, автономності (самостійної діяльності), інноваційності, безперервного саморозвитку, самовдосконалення та відповідальності:

Код	Результат навчання (1 - знати; 2 - вміти; 3 - комунікація; 4 - автономність та відповідальність)	Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни

1.1.	<u>Знати:</u> основні типи правових порядків	Лекція, семінар, самостійна робота	Відповіді на питання під час лекцій та семінарів, модульне та підсумкове тестування, контрольні роботи, залік	30 %
1.2.	<u>Знати:</u> ознаки і особливості різних правових порядків	Лекція, семінар, самостійна робота	Відповіді на питання під час лекцій та семінарів, модульне та підсумкове тестування, контрольні роботи, залік	
1.3.	<u>Знати:</u> регламентація та організаційно-правові засади взаємодії міжнародного та національного права	Лекція, семінар, самостійна робота	Відповіді на питання під час лекцій та семінарів, модульне та підсумкове тестування, контрольні роботи, залік	
2.1.	<u>Вміти:</u> досліджувати та робити обґрунтовані висновки щодо змісту норм міжнародного права, співвідношення їх з нормами національного права, надавати вмотивовані рекомендації щодо належного застосування норм міжнародного права, стосовно оцінки відповідності ним рішень і діяльності правозастосовних органів	Лекція, семінар, самостійна робота	Відповіді на питання під час лекцій та семінарів, модульне та підсумкове тестування, контрольні роботи, залік	30 %
2.2.	<u>Вміти:</u> розробляти обґрунтовані та вмотивовані пропозиції щодо розроблення нових та внесення змін до чинних нормативно-правових актів	Лекція, семінар, самостійна робота	Відповіді на питання під час лекцій та семінарів, модульне та підсумкове тестування, контрольні роботи, залік	
2.3	<u>Вміти:</u> вільно користуватися сучасними інформаційними технологіями	Лекція, семінар, самостійна робота	Відповіді на питання під час лекцій та семінарів, модульне та підсумкове тестування, контрольні роботи, залік	
3.1	<u>Комунікація:</u> вільно володіти письмовою та усною державною мовою, коректно вживати відповідну правничу та іншу термінологію, компетентно висловлюватися з питань, що стосуються сучасних правових порядків	Лекція, семінар, самостійна робота	Відповіді на питання під час лекцій та семінарів, модульне та підсумкове тестування, контрольні роботи, залік	25 %
3.2.	<u>Комунікація:</u> з додержанням вимог наукової етики, академічної доброчесності готувати наукові публікації, спілкуватися з колегами, широкою науковою спільнотою, суспільством в цілому з питань, що стосуються сучасних правових порядків	Лекція, семінар, самостійна робота	Відповіді на питання під час лекцій та семінарів, модульне та підсумкове тестування, контрольні роботи, залік	

вихованості, ціннісної позиції) студентів; методами й методиками моніторингу якості знань студентів для аналізу освітнього процесу, його корекції та зміни; вміти розробляти і викладати навчальні дисципліни у ЗВО, застосовувати сучасні освітні технології та методики												
ПРН-15. Здатність до постійного самовдосконалення та саморозвитку.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

8. Форми оцінювання

Система оцінювання знань аспірантів з навчальної дисципліни включає поточний, модульний та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекцій, семінарів. Модульний контроль проводиться з урахуванням даних поточного контролю за відповідний модуль і має на меті оцінку знань аспіранта після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля. Підсумковий контроль здійснюється за навчальною дисципліною у формі заліку.

На початку вивчення навчальної дисципліни аспіранта повідомляють про наявність робочої навчальної програми, про кількість змістових модулів, зміст, форми проведення контролю та критерії оцінювання знань. Оцінці підлягають: рівень знань, умінь і навичок аспіранта, продемонстрований у відповідях на питання, тестах, у виступах; активність при обговоренні питань під час лекцій та на семінарах; результати виконання контрольних завдань тощо (максимальний бал - 60).

Аспірант, щодо якого з поважних причин, підтверджених документально, не було можливості здійснювати поточний контроль, має право на проведення щодо нього контролю у двотижневий термін після повернення аспіранта до навчання. Аспіранту, який при цьому не набрав прохідного мінімуму балів, з дозволу викладача, надається можливість для повторної оцінки засвоєного ним пройденого матеріалу для отримання необхідної кількості балів з поточного контролю шляхом виконання спеціальної контрольної роботи чи тестового завдання підвищеної складності, за виконання яких аспірантом може бути набрано до 40 балів. У випадку проведення поточного контролю комісією складність тестових чи контрольних завдань може бути додатково підвищена і оцінюватися до 50 балів.

Аспірант не допускається до складання заліку, якщо кількість балів, одержаних за результатами поточного контролю є меншою 10 балів.

Підсумковий контроль у формі заліку з навчальної дисципліни (максимум 100 балів) визначається з урахуванням балів отриманих під час заліку (максимальний бал - 40) та балів, отриманих за результатами поточного контролю. У відомості обліку успішності з навчальної дисципліни проставляються зведені дані за 100-бальною шкалою, за національною шкалою («зараховано», «не зараховано») та за шкалою ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F).

Таблиця відповідності шкали оцінювання:

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Визначення
90 – 100	відмінно	A	Аспірант повністю оволодів програмою навчальної дисципліни, вільно оперує категоріальним апаратом; дає послідовні, чіткі і логічно побудовані відповіді на

			основні та додаткові питання; демонструє обізнаність з усіма поняттями, фактами, термінами; аргументовано використовує їх, уміє застосовувати матеріал для винесення власних суджень
80 – 89	добре	B	Аспірант достатньо повно оволодів програмою навчальної дисципліни, проте у відповідях допускає несуттєві неточності; з незначними помилками демонструє розуміння основоположних теорій і фактів та вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між ними; вільно оперує понятійним апаратом з несуттєвими неточностями
65 – 79		C	Аспірант в цілому оволодів програмою навчальної дисципліни, проте при викладенні ним деяких питань (усно чи письмово) не вистачає достатньої глибини аргументації при оцінці наукових фактів, процесів, явищ, подій; оперує понятійним апаратом, допускаючи окремі неточності
55 – 64	задовільно	D	Аспірант не в повному обсязі оволодів програмою навчальної дисципліни; матеріал викладає без глибокого осмислення, аналізу, порівняння та узагальнення. Фрагментарно, поверхнево (без аргументації та обґрунтування) викладає матеріал при усних або письмових відповідях
50 – 54		E	Аспірант показує мінімально достатній рівень знань з дисципліни. У відповідях (усних чи письмових) допускає суттєві помилки та не може критично оцінити наукові факти, явища, події
35 – 49	незадовільно	FX	Аспірант не володіє програмою навчальної дисципліни; дає неправильну або поверхневу відповідь, яка свідчить про неусвідомленість і нерозуміння поставленого завдання
1 – 34	неприйнятно	F	Аспірант показує неприйнятний рівень володіння програмою навчальної дисципліни.

Залік вважається не зданими, якщо сумарна кількість балів з навчальної дисципліни не перевищує 49 балів.

9. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій, семінарів та самостійної роботи

№№	Назва теми	Кількість годин			
		Лекції	Семінари	Самостійна робота	Загальний обсяг годин
<u>Змістовий модуль 1.</u> Загальні засади типології правових порядків					
1.1.	Типологія правових порядків	2		8	10
1.2.	Визначення народу і його прав у міжнародному праві	2		8	10
<u>Змістовий модуль 2.</u> Правові порядки на пострадянському просторі					
2.1.	Проблеми трансформації пострадянських національних правових систем	2	2	6	10
2.2.	Псевдодержави як правова проблема	2	2	6	10
<u>Змістовий модуль 3.</u> Сучасна трансформація правових порядків					
3.1.	Порівняльне міжнародне право			8	8
3.2.	Правові порядки корінних народів	2	2	8	12
Всього		10	6	44	60

Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Кресін О.В. Корінні народи: міжнародне право та законодавство України: монографія / Інститут держави і права імені В.М. Корецького НАН України. Київ: Норма права, 2021. 168 с.
2. Стойко О.М., Кресіна І.О., Кресін О.В. Відродження постконфліктних територій: світовий досвід і Україна: наукова записка / Інститут держави і права імені В.М. Корецького НАН України. Київ: Норма права, 2020. 148 с.
3. Кресін О.В. Становлення теоретичних засад порівняльно-правових досліджень у другій половині XVIII – першій третині XIX століття: компаративна концептуалізація: монографія. Київ, 2017.
4. The Interaction of Legal Systems: Post-Soviet Approaches / Ed. by W.E. Butler, O.V. Kresin. London: Wildy, Simmonds & Hill Publishing, 2015.
5. Ідея порівняльного міжнародного права: pro et contra: Збірник наукових праць / За ред. Ю.С. Шемшученка, О.В. Кресіна. Київ; Львів: Ліґа-прес, 2015.
6. Міжнародно-правові засади миротворчої діяльності міжнародних регіональних організацій у контексті відновлення територіальної цілісності України: Наукова записка / Кресін О.В. (кер. авт. кол., наук. ред.), Савчук К.О., Проценко І.М.; Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Київ: Норма права, 2019. 212 с.
7. Peacekeeping Operations in Ukraine / Ed. by O.V. Kresin; transl. and ed. by W.E. Butler. London: Wildy, Simmonds & Hill, 2019. 201 p.
8. Політико-правові засади миротворчої операції в Донбасі: світовий досвід для України: Наукова записка / Кресін О.В. (кер. авт. кол., наук. ред.), Проценко І.М., Савчук К.О., Стойко О.М. Київ: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2018. 243 с.
9. Foundations of comparative law: methods and typologies / Ed. by W.E. Butler, O.V. Kresin, Iu.S. Shemshuchenko. London: Wildy, Simmonds & Hill Publishing, 2011. 354 p.
10. Кресін О.В. Конституція об'єднаної Європи / За ред. Ю.С. Шемшученка. К.: ТОВ "Видавництво "Юридична думка", 2005. 116 с.
11. Правові системи сучасності: Навчальний посібник / Відп. ред. Ю.С. Шемшученко. К.: Вид-во «Юридична думка», 2012. 492 с.
12. Kresin O., Kresina I. Illegal control over the territory in international law and the status of Donbas determination // Przegląd Strategiczny. 2021. Issue 14. P. 279-296.
13. Dudchenko V.V., Tsurkan-Saifulina Y.V., Vitman K.M., Kresina I.O., Kresin O.V. Strategic guidelines of ethno-national policy of Ukraine: political and legal aspects // Вісник Національної академії правових наук України. Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine. 2021. № 4. С. 52-61.
14. Kresin O., Kresina I. Crisis Management Instead of Peacekeeping: EU Security Law Transformation in the Context of Russian Armed Aggression in Ukraine // The Lawyer Quarterly. 2021. No 1. P. 29 – 49.
15. Кресін О.В., Кресіна І.О. Особливості статусу та захисту прав осіб, які проживають на окупованих територіях // Правова держава. 2021. Вип. 32. С. 433-446.
16. Кресін О.В. Перспективи миротворчої діяльності Європейського Союзу в Україні у контексті орієнтирів його зовнішньої та безпекової політики // Право України. 2020. № 12. С. 42 – 62.
17. Кресіна І.О., Кресін О.В. Проблема кваліфікації статусу ОРДЛО у міжнародному праві // Право України. 2020. № 11. С. 49 – 64.
18. Батлер У.Е., Кресін О.В. Парадигми взаємодії правових систем: вступ до процесуального порівняльного правознавства // Батлер У.Е. Мудрість порівняльного правознавства: збірник статей / Упор. і наук. ред. О.В. Кресін. Київ: Логос, 2019. С. 338 – 351.

19. Kresina I.O., Kresin O.V. The People as a Subject of International Law // *Jus Gentium*. – 2018. – Vol. 3. – No. 2. P. 573 – 598.
20. Кресіна І.О., Кресін О.В. Народ як суб'єкт міжнародного права // *Права людини: філософські, теоретико-юридичні та політологічні виміри: Збірка статей учасників II Міжнародного круглого столу (м. Львів, 24-26 листопада 2017 року)*. Львів: ЛОБФ «Медицина і право», 2018. С. 37 – 61.
21. Кресін О.В. Сучасний етап реформування Ради Європи // *Європейське право*. – 2012. - № 1. – С. 138 – 153.
22. Оксамытний В.В. Правовые системы современного мира: проблемы идентификации: Открытая лекция. Киев, Симферополь: Институт государства и права им. В.М. Корецкого НАН Украины; Издательство „Логос”, 2008. Серия научно-методических изданий „Академия сравнительного правоведения”. Вып. 10. 36 с.
23. Скакун О.Ф. Правова система – держави, суспільства, регіону, світу? (Щодо базових категорій порівняльного правознавства): Відкрита лекція. Київ, Симферополь: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України; Видавництво „Логос”, 2008. Серія науково-методичних видань „Академія порівняльного правознавства”. Вип. 12. 32 с.
24. Лук'янов Д.В. Релігійні правові системи в сучасному світі: монографія. Харків: Право, 2015.
25. Луць Л.А. Європейські міждержавні правові системи та проблеми інтеграції з ними правової системи України (теоретичні аспекти): Монографія. Київ: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2003.
26. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Деякі питання класифікації європейських систем приватного права: Відкрита лекція. Київ, Симферополь, 2007.
27. Варга Ч. Правові традиції? У пошуках правових сімей і культур: Відкрита лекція / Переклад О.В. Ткаченка; за наук. ред. О.В. Кресіна. Київ-Львів, 2012.
28. Скакун О.Ф. Общее сравнительное правоведение: Основные типы (семьи) правовых систем мира: Учебник. Київ: Ін Юре, 2008.
29. Вовк Д.О. Християнська правова традиція: змістовна характеристика // *Порівняльне правознавство*. 2012. № 3-4.
30. Варга Ч. *Theatrum legale mundi*. Про класифікацію правових систем // *Порівняльне правознавство*. 2012. № 3-4. С. 17-37.
31. Сливка С.С. Канонічне право: природний та метакорпоративний порівняльні аспекти: Відкрита лекція. Київ-Львів, 2012.
32. Международное право как основа современного миропорядка: Liber Amicorum к 75-летию В.Н. Денисова / Под ред. А.Я. Мельника, С.А. Мельник, Т.Р. Короткого. Киев, Одесса: Фенікс, 2012.
33. Тихомиров Ю.А. Сравнительное правоведение и интегрирующая роль международного права: Открытая лекция / Отв. ред. А.В. Кресин. Киев, Москва, Симферополь: Институт государства и права имени В.М. Корецкого НАН Украины, Логос, 2008.
34. *Theorising the Global Legal Order* / Ed. by A. Halpin, V. Roeben. Oxford: Hart, 2009.
35. *Енциклопедія міжнародного права*. У 3-х томах. Київ: Академперіодика, 2014-2019.
36. *Юридична енциклопедія*. В 6-ти томах. Київ: «Українська енциклопедія» ім. М.П.Бажана, 1998-2004.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Президент України - <http://www.president.gov.ua/>
2. Верховна Рада України - <http://rada.gov.ua/>
3. Кабінет Міністрів України - <http://www.kmu.gov.ua/>

4. МЗС України - <http://mfa.gov.ua/ua>
5. Держаний реєстр судових рішень - <http://www.reyestr.court.gov.ua/>
6. ООН - <http://www.unsceb.org/directory>
7. Рада Європи - <http://www.coe.int/en/web/portal/home>
8. ЄС - https://europa.eu/european-union/index_en